Novosti, 8.4.2016, str. 28, A3

Evidencijski broj / Article ID: 16539783
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section: Kritika

Predstava *Crna knjiga* u Zagrebačkom kazalištu mladih

Glumci kao akteri katastrofe zvane dužničko ropstvo

PIŠE Bojan Munjin

Plati kredit ili umri

Mozaik o financijskim i političkim institucijama koje su postale neprijatelji svojim vlastitim građanima

NOVA predstava BORUTA ŠEPAROVIĆA i trupe Montažstroj nastavlja ciklus upiranja prstom u bolesna mjesta hrvatskog društva. Nakon tema o manjinama, penzionerima, nezaposlenima i razočaranima, na red su došli oni koji su upali u kliješta dužničkog ropstva zbog kredita koje su dizali kod raznoraznih banaka. Spajanjem dokumenata i scenske fantazije, kao i iskaza onih s obje strane šaltera, uz obilnu dozu mračne ironije, 'Crna knjiga' tužno je svjedočanstvo o današnjem vremenu, društvu koje je izgubilo kompas i pojedincima koji glavinjaju u potrazi za srećom. Specifičnost estetskog rukopisa Boruta Šeparovića je u tome da u njegovim predstavama nastupaju i stvarne žrtve društvene patologije, pa su tako u 'Crnoj knjizi' na sceni glumci koji su sami podignuli kredite zbog kojih danas jedva drže glavu iznad vode. Lista je zaista impresivna: PJER MENIČANIN, LUCIJA ŠERBEDŽIJA, KREŠIMIR MIKIĆ, RAKAN RUSHAIDAT, KATARINA BISTROVIĆ DARVAŠ, VEDRAN ŽIVOLIĆ i drugi, a njihove depresivne priče o kreditima 'koji su danas veći nego onoga dana kada su ih podignuli' samo je dio mozaika o financijskim i političkim institucijama koje su postale neprijatelji svojim vlastitim građanima.

Predstava funkcionira kao pokretna ispovjedaonica, kako onih koji su naivno podizali kredite, tako i onih koji su im ga davali, ali i kao crnohumorna analiza ideje o komforu koja se temelji na ultimatumu da novi stan, frižider i bolji automobil moramo imati odmah. Jedni su htjeli kredit kako bi kupili osjećaj slobode, a drugi su im ga dali jer su željeli da 'klijenti budu zadovoljni...' Čitav taj kolektivni monolog pretvara se u mučnu priču o današnjim ljudima i njihovoj sreći koju su pojeli skakavci: o njihovim blokiranim računima, financijskom bankrotu, osjećaju poniženosti i kućama koje su otišle na bubanj. Dok se glumci smjenjuju glumeći sami sebe ili bankare s namještenim osmijesima, na videotraci koja dominira pozornicom publika gleda zastrašujuće ogromnu brojku koja se mijenja iz sekunde u sekundu. Ta brojka predstavlja ukupni dug države Hrvatske prema inozemnim bankama, a glumac na kraju predstave, pritiskom na laptop, podsjeća nas koliko od tog duga otpada na svakog od nas, koliko će dug iznositi za 20 godina i koliko će ga morati otplaćivati naša djeca. Taj dug, individualni i kolektivni, u predstavi simboliziraju stotine jabuka koje se kotrljaju pozornicom, koje glumci halapljivo jedu, spotiču se o njih ili ih bijesno gaze, no ono što je važno jest taj doživljaj brutalne institucionalne bezosjećajnosti kroz koju se hiljade građana otklizalo u crne rupe vlastita siromaštva.

U drugom dijelu 'Crne knjige' glumci se upuštaju u duge rasprave o pravnim i poslovnim aspektima dužničke krize, koje je Montažstroj vjerojatno pokupio od udruga koje se bore za prava dužnika. Ovo je i najslabiji dio predstave, jer u toj verbalnoj razmjeni vatre između dužnika i bankara polako blijedi osnovni problem s početka predstave da živimo u civilizaciji na kredit i da smo viziju sretnog života htjeli postići jednim posjetom 'našem osobnom bankaru'. Nadalje, predstava nam ništa ne govori o tome kako žive, pate, boluju ili umiru oni koji su bankrotirali zbog dugova ili ostali bez posla. Konačno, toliko značajnih glumaca na istom mjestu redatelj Šeparović možda je mogao iskoristiti i bolje nego samo za scensku polemiku o katastrofi zvanoj dužničko ropstvo. Zaključno, 'Crna knjiga' važna je predstava koja preko priče o kreditima govori i o milijunima onih kojima su uzde vlastita života ispale iz ruku. Upravo zbog toga ne bi joj škodilo više dramskog patosa kojim bi potkrijepila ovu egzistencijalnu dramu modernog vremena. ■

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr